Verkenning vernieuwd Vondelpark Openluchttheater

Amsterdam, 15 november 2018

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Aanleiding/ opgave
5

2. Historie en bestaande situatie
6
2.1 Historie Vondelpark Openluchttheater
6
2.2 Bestaande situatie 6
2.2.1 Locatie en elementen VOLT
6
2.2.2 Renovatie
8
2.2.3 Bestaande situatie en programmering VOLT
8 *2.2.4 Bestemmingsplan*
8
2.2.5 Bouwkundige staat
8
2.3 Toekomst 9
2.4 Financiën 10

3. Inventarisatie Knelpunten en wensen
11
3.1 Participatie en inventarisatie
11
3.2 Maatregelen 14

4. Ruimtelijk kader
15
4.1 Eisen en wensen uit onderzoeken
15
4.1.1 Cultuurhistorische verkenning
15
4.1.2 “Historisch Caso Vondelpark”-renovatieplan 2008
16
4.1.3 Kansenkaart Vondelpakr 2018
17
4.1.4 Beheer park 17
4.2 Beleid 17
4.2.1 Het Juridisch Planologisch kader
17
4.2.2 Hoofdgroenstructuur 19
4.2.3 Evenementebeleid/ locatieprofiel
19

4.2.4 Stad in balans 19
4.3 Ruimtelijk wensprogramma van Stichting VOLT 20

5. Uitgangspunten vernieuwing openluchttheater 21

6. Mogelijke varianten 22

7. Vervolgtraject 25

Bijlage 1: Historie Casco Vondelpark 26

Samenvatting

Deze verkenning is op gang gebracht op verzoek van 5.1, 2, e omdat de huidige vaste voorzieningen niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. Ook loopt de levensduur van diverse bouwwerken van het Vondelpark Openluchttheater (VOLT) ten einde. Op basis van dit verzoek is stadsdeel Zuid gestart met een verkenning voor een vernieuwd VOLT omdat het stadsdeel, op basis van de verordening op het lokaal bestuur, een ogen- en orenfunctie vervult en zorgt voor verbinding tussen partners.

Het VOLT heeft in Amsterdam een unieke positie in de culturele infrastructuur. Alle optredens van het VOLT zijn gratis te bezoeken waardoor Kunst en Cultuur toegankelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. Het VOLT draagt hierdoor bij aan de zichtbaarheid, toegankelijkheid en de beleving van Kunst en Cultuur.

Tijdens de verkenning is duidelijk geworden dat er veel partijen betrokken zijn bij het VOLT. Met de belangrijkste stakeholders hebben gesprekken plaatsgevonden. Er kwamen wensen naar voren met betrekking tot een passende accommodatie voor de huidige tijd: geluids- en hufterproof maken, duurzaamheid op verschillende terreinen toepassen, maken van openbare toiletten, een bijdrage leveren aan het veiligheidsgevoel van de omgeving, voldoende capaciteit van ruimtes, toepassen van moderne technieken en voorzieningen en het VOLT laten aansluiten op de parkcompositie. Ook kwamen wensen naar voren met betrekking tot het verbeteren van de samenwerkingsverbanden met partners uit het veld, het uitbreiden van het aantal maanden dat wordt geprogrammeerd en een uitbreiding van het aanbod.

Bij het uitwerken van het ruimtelijk kader is gekeken welke wensen en eisen er zijn op basis van onderzoeken die zijn gedaan en het beleid van de gemeente Amsterdam. Ook is gekeken naar het ruimtelijk wensprogramma vanuit het VOLT. Op basis van deze eisen en wensen zijn uitgangspunten voor een vernieuwd VOLT opgesteld. Dit leidt tot drie mogelijke scenario’s: opknappen van het huidige VOLT, nieuwbouw met zowel permanente- als tijdelijke bebouwing en nieuwbouw met volledig permanente bebouwing. Bij deze uitwerking is rekening gehouden met de wensen die voortkomen uit de verkenning met de stakeholders van het VOLT.

Het vervolgproces bestaat uit het advies om de ambtelijke rollen, taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van het VOLT vast te leggen, waarbij de verantwoordelijkheid voor het VOLT op de juiste plaats in de ambtelijke organisatie wordt belegd. Verder is het advies om volledig eigenaar te worden van het VOLT en een huurcontract op te stellen met de huidige exploitant voor de duur van het Kunstenplan (tot 2021). Hierdoor wordt duidelijkheid geschapen over het eigendom van de voorziening, het beheer en de voorwaarden waaronder het VOLT kan worden gebruikt. Hierna kan het proces starten om het VOLT op te knappen of te vernieuwen met als uitgangspunt dat de gemeente Amsterdam volledig eigenaar blijft van het VOLT.

1. Aanleiding/ opgave

1.1 Aanleiding

Deze verkenning is op gang gebracht doo 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e die op eigen initiatief stakeholders heeft uitgenodigd om te onderzoeken hoe hij kan bijdragen aan de toekomstmogelijkheden voor een vernieuwd Vondelpark Openlucht Theater (VOLT). Op basis van dit verzoek is stadsdeel Zuid gestart met een verkenning voor een vernieuwd VOLT die voldoet aan eisen van de huidige tijd.

1.2 Opgave

De levensduur van diverse bouwwerken van het VOLT loopt ten einde. Het huidige openluchttheater bestaat uit een aantal permanente gebouwen: het podium met een overkapping, enkele containers voor kleedkamers aan de achterkant van het podium en een toiletgebouwtje. Op de grote verharde vlakte voor het podium wordt in de zomerperiode een tribune en een theatercafé opgebouwd. De huidige vaste voorzieningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd en bieden in de winter, als het podium is verlaten en de tribunes verdwenen, een troosteloze aanblik.

Het doel van deze verkenning is een antwoord te geven op de vraag hoe een nieuwe voorziening voor het VOLT kan worden gerealiseerd. Het VOLT heeft in Amsterdam een unieke positie in de culturele infrastructuur. Gezien deze unieke positie en het maatschappelijk belang van het VOLT, wil stadsdeel Zuid graag inzicht krijgen in de financiële, juridische, programmatische en beheersmatige aspecten die komen kijken bij het vernieuwen van het VOLT. Ook wil stadsdeel Zuid dat wordt gekeken naar mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe functies en het uitbreiden van de programmering.

2. Historie en Bestaande situatie

2.1 Historie Vondelpark Openluchttheater

Al sinds de opening van het Vondelpark in 1865 zijn muziek en theater onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het muziekkoepeltje bood onderdak aan georganiseerde optredens die in de geest van de tijd Happenings heetten en als snel meer publiek trokken dan de officiële Vondelparkfeesten. In de jaren zeventig kwamen de hippies en hun muziek van heinde en verre naar de stad en het Vondelpark. Overal in het park klonk muziek. Het gevolg van deze ontwikkelingen was dat in 1974 het VOLT werd opgericht dat Vondelparkfeesten en Happenings combineerde in een vast en gratis toegankelijk programma.

Uit archiefstukken van de Vondelparkvereniging wordt duidelijk dat bij elk besluit dat betrekking heeft op de inrichting van het Vondelpark als Rijksmonument, nauwkeurig wordt gekeken of het in de compositie van het park past. Deze parkcompositie wordt tot op de dag van vandaag gehanteerd bij gebouwde objecten in het park. Vanaf de jaren ’50 zijn wel losse gebruiksgerichte elementen in het park geplaatst zonder oog voor de parkcompositie. Hiervan is het VOLT een voorbeeld.

De vaste overkapping werd halverwege de jaren 80 gebouwd. Sinds 2000 bleven ook de containers in het park staan omdat toen de plek in het Amsterdamse bos niet meer gebruikt mocht worden. In de jaren erna zijn er containers bijgekomen. De containers hebben een tijdelijke monumentenvergunning. In het onderzoek naar parkmeubilair en parksieraden uit 2008 wordt genoemd dat de bebouwing van het VOLT niet van waarde is voor het Vondelpark. De onderzoekers gaven het advies om een nieuwe oplossing te zoeken voor de inpassing van het VOLT in relatie tot de parkcompositie. Ook waren de ontwerpers niet te spreken over de afscheiding van het VOLT door beplanting.

2.2 Bestaande situatie

2.2.1 Locatie en elementen VOLT

Het Vondelpark is het meest bezochte park van Nederland en trekt tussen de 20 en 25 miljoen bezoekers per jaar. Het VOLT ligt centraal in het Vondelpark tussen de Vondelstraat en de Van Eeghenstraat.
Het VOLT bestaat uit een vaste overkapping met een los podium. Tegenover het podium heeft het VOLT een horecapaviljoen dat is ontworpen door Piet Hein Eek. Het paviljoen staat aan de voorzijde van het podium. Rechts van het ovaal staat een noodgebouw met een aantal toiletvoorzieningen. Deze voorzieningen zijn alleen geopend tijdens het programmeerseizoen en worden beheerd door Stichting Vondelpark Openluchttheater/ 5.1, 2, e Achter het podium staan zeecontainers die worden gebruikt om het materiaal op te slaan dat bij het theater hoort maar in de winter wordt opgeslagen. Volgens mondelinge overlevering is alleen de overkapping in bezit van de gemeente Amsterdam. Het podium en alle overige losse elementen zijn privaat bezit van de Stichting Vondelpark Openluchttheater/ 5.1, 2, e In de boeken van de

gemeente Amsterdam is niets terug te vinden over de eigendomssituatie van het VOLT. Vanaf 1 januari 2013 betaalt de Stichting Vondelpark Openluchttheater huur aan de directie Vastgoed. Stichting Vondelpark Openluchttheater/ 5.1, 2, e heeft in verband met geluidsoverlast een aantal jaren geleden geïnvesteerd in zijwanden voor het podium waardoor de geluidsoverlast is gereduceerd.

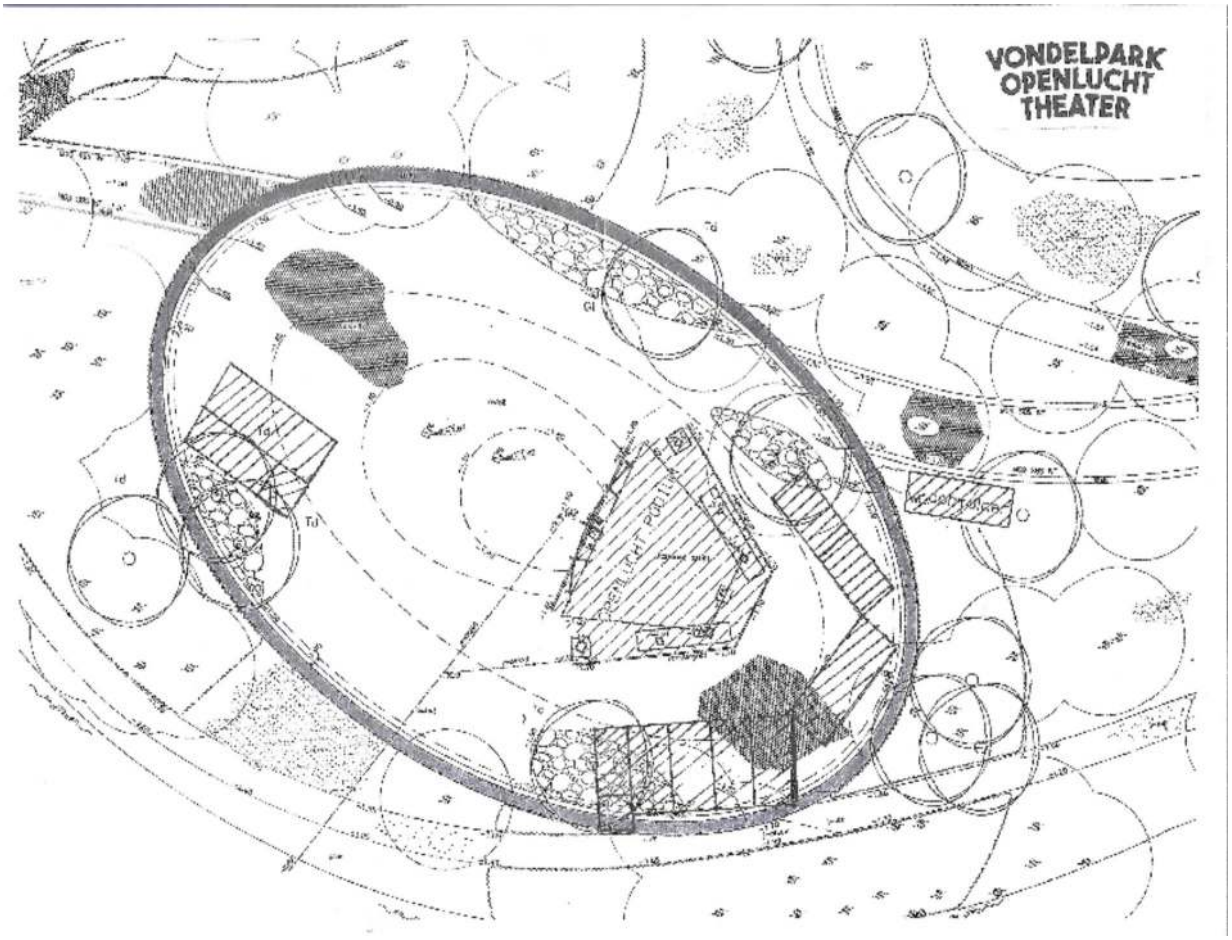

Bovenaanzicht VOLT

Vooraanzicht podium VOLT

2.2.2 Renovatie

Het Vondelpark is enige jaren geleden opgeleverd na een jarenlange reorganisatie. Er was geen geld meer voor een nieuw Openluchttheater. Het ovale pleintje en de begroeiing zijn wel opgeknapt maar het dak, het podium en de bijgebouwtjes niet. Er zit een duidelijke achteruitgang in de voorzieningen. Dit zorgt voor een steeds urgenter wordende wens voor een nieuwe voorziening die recht doet aan de huidige eisen en wensen van het tegenwoordige gebruik. Hierbij moet de nieuwe voorziening de vormgevingskwaliteiten krijgen die passend zijn in de parkcompositie.

2.2.3 Bestaande situatie programmering VOLT

Het VOLT is in de zomermaanden één van de culturele hotspots van stadsdeel Zuid voor zowel artiesten als publiek en wordt geprogrammeerd door 5.1, 2, e 5.1, 2, e In haar 45-jarige bestaan is het Vondelpark Openluchttheater een begrip geworden. Elk seizoen zijn er 150 optredens van jonge talenten en bekende artiesten. In mei worden er een aantal eendaagse festivals gepresenteerd en vanaf juni start het zomerprogramma. Tijdens het zomerprogramma is er elke vrijdag, zaterdag en zondag een programma met dans, (jeugd)theater, film, cabaret en veel muziek. Jaarlijks wordt het Openluchttheater bezocht door ongeveer 100.000 mensen. Uit verschillende gebruiksonderzoeken blijkt dat het openluchttheater hoog wordt gewaardeerd. Alle optredens van het VOLT zijn gratis te bezoeken waardoor Kunst en Cultuur toegankelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. Het VOLT draagt hierdoor bij aan de zichtbaarheid, toegankelijkheid en de beleving van Kunst en Cultuur. Dit is vrij uniek aangezien er voor alle podia in stadsdeel Zuid een toegangsprijs wordt gehanteerd.

2.2.4 Bestemmingsplan

De locatie van het VOLT is opgenomen in het bestemmingsplan. Het VOLT ligt op een plek in de hoofdgroenstructuur die van cultuurhistorische waarde is en de functieaanduiding heeft voor een specifieke vorm van cultuur en ontspanning zoals evenementen en een openluchttheater. Bij het realiseren van een vernieuwd VOLT moet rekening worden gehouden met de voorwaarden van het bestemmingsplan. Daarnaast is de locatie van het Vondelpark een

Rijksmonument waardoor rekening gehouden moet worden met de parkcompositie.

2.2.5 Bouwkundige staat
De staat van de houten panelen onder het podium lijkt redelijk, het stalen frame (zover zichtbaar) is ook in redelijke staat. De plint langs het podium is in slechte staat. Het advies is om deze te vervangen. Bij het vervangen van de plint zal ook zichtbaar worden of de onderzijde van de panelen nog in goede staat is. Afhankelijk van deze staat kan besloten worden of de panelen vervangen moeten worden of kan, bij plaatselijke aantasting, het paneel worden ingekort tot het gezonde hout waarna een nieuwe stuk paneel of plint kan worden aangebracht. De staat van het schilderwerk is matig. Er zou binnen nu en 2 jaar geschilderd moeten worden. De staat van de houten podiumvloer is redelijk tot goed. Wel bladdert de vloercoating. Deze is dan ook aan vervanging toe. De nieuwe coating moet worden voorzien van een goede antislip laag (kwarts). De staat van de geanodiseerde aluminium hoeklijnen is goed.

De stalen poorten zijn voor een groot deel nog in redelijke staat. De onderzijde van de vaste panelen zijn zwaar aangetast en dienen te worden vervangen. Het advies is om ter plaatse van de vaste delen nieuwe kokers in te lassen en de panelen te vervangen. Hierbij moet de onderzijde (net als bij de draaiende delen) iets worden vrijgelaten van het frame zodat er geen water op blijft staan. Voor herstel in het werk moet alle staal worden kaal gemaakt, geprimeerd en afgeschilderd. Het beste resultaat wordt verkregen wanneer hierbij de poort wordt gedemonteerd, gestraald, hersteld en fabrieksmatig wordt verzonken en voorzien van poedercoating. De staat van het schilderwerk van het stalen hekwerk links van het theater is matig. Het advies is om deze te laten schilderen.

De stalen wand aan de achterzijde van het theater is, op enkele aantastingen na, redelijk. Er wordt geadviseerd om het luik onder de oprijbaan te vervangen inclusief de scharnieren en de bovendorpel. Het advies is om het overige deel van de wand geheel kaal te maken en goed te primeren en te schilderen. De coating van de stalen oprijbaan is kaal. Het is verstandig om na te gaan of de oprijbaan bij vochtige omstandigheden niet glad wordt. Wanneer dit niet het geval is dan hoeven er geen voorzieningen te worden getroffen, wanneer dit wel het geval is dient de trap opnieuw te worden gecoat en te worden ingestrooid met kwarts. Tijdens de inspectie zijn de elektravoorzieningen niet bereikbaar en daarom niet beoordeeld.

De stalen zijwanden zijn aan de buitenzijde gesloten en het thermisch verzinkte staal is overgeschilderd. De verf is echter onthecht. Het advies is om de wanden aan de buitenzijde geheel te stralen, goed te primeren en af te schilderen. De panelen aan de binnenzijde zijn ook geschilderd en, op enkele plekken na, hecht de verf hier beter. Het schilderwerk is echter niet dekkend. Geadviseerd wordt om de losse delen te verwijderen, het staal te gronden/primeren en de panelen over te schilderen. De isolatie in de panelen is verweerd maar voldoet functioneel. Hier hoeven geen voorzieningen voor te worden getroffen.

De stalen draagconstructie is niet aangetast maar wel vervuild en het schilderwerk is matig. Er wordt geadviseerd om de staalconstructie geheel te stralen, te primeren en af te schilderen met een goede glad lak zodat er weinig vuil aan hecht. De stalen dakplaten zijn vervuild. Het advies is om de vervuiling te verwijderen en het dak te inspecteren op de fysieke staat en de mate van waterdichtheid. Aan de hand hiervan kan worden geconcludeerd of nader

onderhoud nodig is. Het akoestische spuitwerk aan de onderzijde van de dakplaten is beschadigd maar is functioneel geen belemmering. Onderhoud is niet persé noodzakelijk.

2.3 Toekomst

Uit de verschillende gebruikersonderzoeken blijkt dat het openluchttheater hoog wordt gewaardeerd. De wens van de bezoekers om deze functie te behouden in het park lijkt dus door de jaren heen te blijven. Het VOLT is een permanente dissonant in het park en een mooiere inpassing lijkt daarom voor de hand te liggen. Daarnaast kan met een definitieve inrichting dit gebied aan meer gebruiksvormen ruimte bieden dan nu het geval is. Ook zou de logistiek van het theater vereenvoudigd of overbodig gemaakt kunnen worden waardoor de jaarlijkse opbouw minder belastend is voor het park.

2.4 Financiën

Er is momenteel geen geld geagendeerd voor het vernieuwen van het Vondelpark Openluchttheater.

3. Inventarisatie knelpunten en wensen

3.1 Participatie en inventarisatie

Tijdens de verkenning is duidelijk geworden dat er veel partijen betrokken zijn bij het VOLT. Met de belangrijkste stakeholders hebben gesprekken plaatsgevonden. Zo hebben er gesprekken plaatsgevonden met de portefeuillehouder van het stadsdeel, omwonenden, de parkbeheerder, belangenpartijen, 5.1, 2, e publiek en artiesten. Daarin kwam onder andere naar voren dat het VOLT is verouderd, de accommodatie niet voldoet aan de huidige capaciteitseisen, de programmering niet voldoet, het VOLT onvoldoende binding heeft met de omgeving en er weinig tot geen samenwerkingsverbanden zijn met partners uit het veld.

Binnen de gemeente is gesproken met BMA, beheer, Ruimte en Duurzaamheid, het gebiedsteam en de afdeling Kunst en Cultuur. Uit deze gesprekken kwamen onder andere de volgende ambities naar voren met betrekking tot een passende accommodatie voor de huidige tijd: geluids- en hufterproof maken, duurzaamheid op verschillende terreinen toepassen, maken van openbare toiletten, een bijdrage leveren aan het veiligheidsgevoel van de omgeving, voldoende capaciteit van ruimtes, toepassen van moderne technieken en voorzieningen en aansluiting van het VOLT op de parkcompositie.

Het Vondelpark kent veel belangenpartijen. Deze partijen zijn overwegend positief over het park en het VOLT, maar geven ook verbeterpunten aan. Een gemeenschappelijke deler is dat ze graag meer kunst en cultuur in het park zouden willen met een sociaal-maatschappelijke functie. Ook moet er aandacht blijven voor groen, de wensen van bewoners en de verkeersveiligheid. De belangenpartijen verschillen wel wat in de mate waarin zij commerciële activiteiten willen toestaan in het park.

Hieronder volgt een korte samenvatting van verschillende belangenpartijen van het Vondelpark over het VOLT:
Vrienden van de Vondelstraat
Deze belangengroep zou het fijn vinden dat het openlucht theater wordt opgeknapt waardoor het wat netter oogt. Ook willen zijn graag meer culturele activiteiten in het park waaronder foodfestivals. Zij zijn positief over de over de organisatie van VOLT omdat zij veel energie meebrengen.

SOOZ, Vrienden van het Vondelpark en Stichting Hart voor het Vondelpark
Zij zijn tevreden over het VOLT. Het lijkt hen een goed idee om tribunes te plaatsen die multifunctioneel zijn (ook door sporters te gebruiken).
Voor wat betreft cultuur hebben zij de volgende suggesties:

- Richt een fonds op zodat een deel van de opbrengsten van commerciële activiteiten weer geïnvesteerd kan worden in het Vondelpark;
- Stel een visie op samen met belanghebbenden gericht op innovatie, duurzaamheid, ecologie, en cultuur;

- Zorg voor educatieve activiteiten die kwalitatief goed zijn zoals bijvoorbeeld op zondag tekenles voor kinderen georganiseerd door het Rijksmuseum. Maak de combinatie educatie en groen;
- Organiseer een evenement om het Rembrandtpark en het Vondelpark meer te verbinden.

Ondernemersvereniging Vondelpark
Deze partij zou graag meer activiteiten en kunst willen in het park, zoals een Parksafari of een kampvuur bij het VOLT.

Vrienden van het Vondelpark
Deze partij geeft aan dat het VOLT veel bezoekers trekt en dat het geluid steeds harder wordt. Volgens hen is het programma voor de buurt niet aantrekkelijk. Zij zijn niet zozeer tegen evenementen maar wel tegen de drukte die het met zich mee brengt. Verder vinden zij dat de toiletvoorzieningen zorgen voor een festivalbeeld. Dit is niet aantrekkelijk voor bezoekers.

IAMsterdam
Deze partij wil graag dat de gebruiksstromen van het park meer worden gereguleerd en er meer spreiding is van bezoekersaantallen. Ook zouden zij het wenselijk vinden dat er zones in het park komen. Daarnaast willen zij graag een diversiteit aan activiteiten waarbij moet worden voorkomen dat het een attractiegebied wordt voor bewoners. Het is volgens hen een uitdaging om het Vondelpark te behouden: mooi, iconisch en sfeervol. Het Vondelpark moet een oase zijn voor de bewoners.

Naar aanleiding van al deze gesprekken is geïnventariseerd op welke punten het VOLT niet (meer) voldoet aan de huidige wensen:

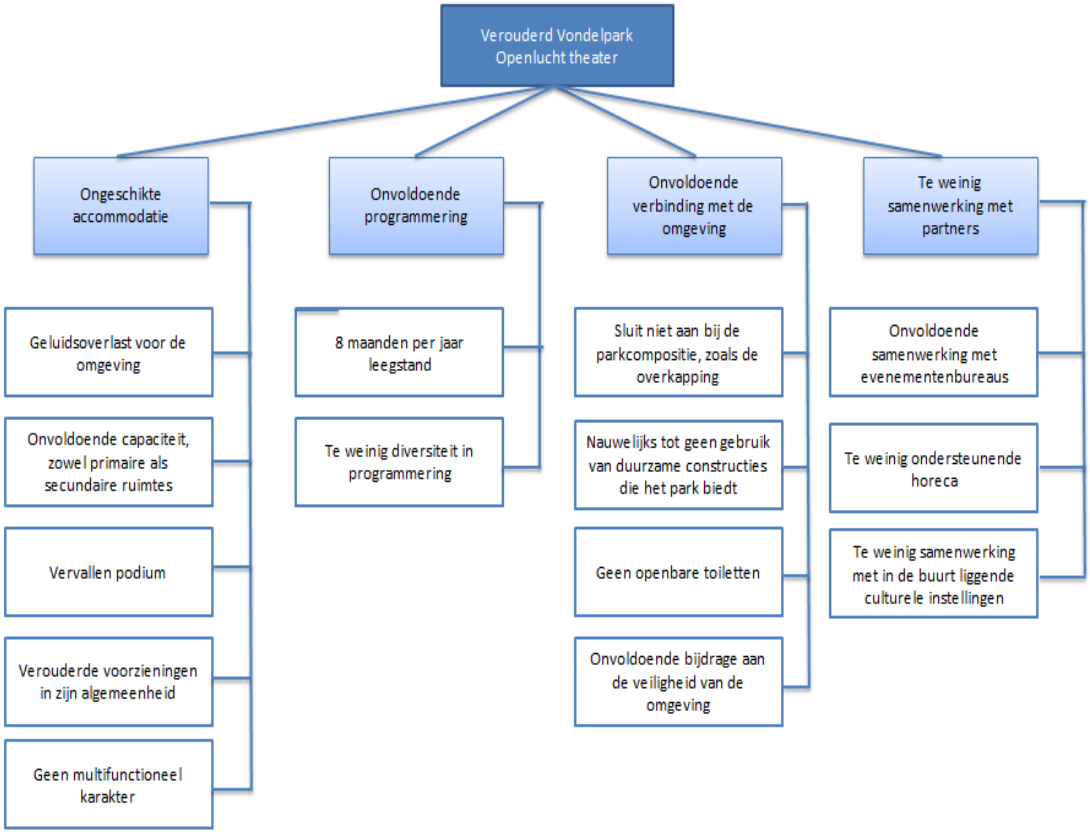

Dankzij de input van alle betrokken zijn doelen geformuleerd voor een vernieuwd VOLT die voldoet aan de huidige wensen en breed worden gedragen door de stakeholders.en meegenomen.
Deze doelen staan geformuleerd in doelenboom:

Samenwerken met partners

3.2 Maatregelen

In de doelenboom zijn een tal van operationele doelen geformuleerd die ertoe leiden dat uiteindelijk een nieuw VOLT wordt gerealiseerd dat voldoet aan alle wensen. Om deze doelen te bereiken moeten allerlei maatregelen worden uitgevoerd. Deze maatregelen moeten nog per operationeel doel worden bepaald.
In het ruimtelijk kader zijn de operationele doelen meegenomen die zijn geformuleerd in de doelenboom.

4. Ruimtelijk kader

4.1 Eisen en wensen uit onderzoeken

Er zijn diverse studies en onderzoeken gedaan naar de eisen en wensen voor nieuwbouw en herinrichting van het openluchttheater. Hieronder volgt een korte samenvatting van de studies en onderzoeken met daarbij een opsomming van de eisen en wensen die hieruit naar voren komen.

4.1.1 Cultuurhistorische verkenning:

Monumenten en Archeologie heeft een cultuurhistorische verkenning gemaakt van het Muziekeiland. Op basis van het onderzoek naar veranderingen in de herinrichting van het eiland worden er aanbevelingen gedaan voor een vernieuwd VOLT.

Het VOLT maakt onderdeel uit van het muziekeiland. Het muziekeiland heeft een langgerekte, nierachtige vorm met twee uitstulpingen aan de oostzijde. De muziektent uit 1873 is ontworpen door 5.1, 2, e en is het eerste gebouwtje op het muziekeiland. Deze muziektent is bedoeld voor regelmatig terugkerende muziekuitvoeringen. Toen de speelplaats in het oostelijk deel van het muziekeiland in gebruik werd genomen als Openluchttheater, werd eerst gebruik gemaakt van een tijdelijk podium. Later, in 1984, kwam een permanent gebouw in de vorm van een schuin geplaatste luifel van staal, gezet in vierkante stalen kolommen. De vormgeving is vrij grof en heeft als belangrijkste doel het geluid in één richting te sturen. De aanvankelijk open constructie is nu aan de zijkant met hout afgesloten. In het zomerseizoen wordt tijdelijke bebouwing toegevoegd, hoewel de toiletten en de containers het hele jaar blijven staan. Luifel en tijdelijk bebouwing hebben geen noemenswaardige cultuurhistorische waarde.

Het muziekeiland heeft vanaf het begin een culturele bestemming gehad. Het eiland was opgezet als een bomenplein zonder paden. De boomgroepen die rond 1900 op het eiland stonden gaven wel een looprichting aan. De focus lag op het Muziekpaviljoen; voor de toeschouwers was voldoende ruimte om onder de bomen toe te kijken. Na de storm van 1914 werd het eiland heringericht met twee duidelijke, enigszins afgeschermde plekken: het terras van het buffet, later theepaviljoen en de speelplaats. Daarmee werd een tweedeling op het eiland geïntroduceerd, waardoor de Muziektent minder aandacht kreeg. Met de aanleg van een duidelijk gedefinieerd pad met bomen aan weerszijden in de jaren vijftig, ontstond een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de oost-west lopende hoofdweg en de wandelpaden langs de periferie en anderzijds een pad dat de hoofdweg kruist.

Het eiland bevindt zich nu in een overgangsfase waarin de nog aanwezige laanbomen een afgebakend pad suggereren. Nog steeds worden de speelplaats, nu openlucht theater en het terras van de rest van het eiland afgeschermd. Hoewel de muziektent door de sierbeplanting weer de aandacht op zich vestigt, heeft het geen duidelijke functie.

Bijzonder aan het Muziekplein is dat het vanaf het begin af aan bestemd was voor cultuur en nog steeds als zodanig in gebruik is. De bebouwing is , afgezien van het openlucht theater, van een zeer hoog niveau: de Iepenbrug (nu: Pater van Kilsdonkbrug), de Muziektent en het Theepaviljoen zijn rijksmonumenten.

Vanaf het begin zijn de zichtlijnen op de overige delen van het park open gehouden waardoor het eiland weliswaar als een op zichzelf staand deel van het park kan functioneren, maar wel een relatie onderhoud met de rest van het Vondelpark.

Door de herinrichting uit 1923 en 2008 is een wat hybride ruimte ontstaan. Vanuit het renovatieplan wordt een terugkeer naar de ruimtelijke opzet van een bomenplan beoogd, zoals vader en zoon 5.1, 2, e deze in 1864 hadden ontworpen. De profilering van het asfaltpad , de ommuring van het openluchttheater en het met een heg begrensde terras van het theepaviljoen wijzen eerder op het benadrukken van de afzonderlijke functies. De samenhang tussen de verschillende functies op het muziekeiland is verdwenen door het ontbreken van een duidelijke functie voor de Muziektent en omdat de focus van de Muziektent is verschoven naar het terras en het openluchttheater. Het zou goed zijn om in de ontwikkeling van een visie op een vernieuwd openluchttheater de relatie met het theepaviljoen en de muziektent te betrekken. Bij deze visie moet ook de vraag worden gesteld of een bomenplein met minder nadruk op het padenverloop de voorkeur heeft boven een eiland met duidelijk gedefinieerde paden.

Aanbevelingen voortkomend uit de cultuurhistorische verkenning zijn:

- Nieuwe bebouwing sluit aan bij het hoge kwaliteitsniveau van de bestaande gebouwen en rijksmonumenten: Iepenbrug (nu Pater van Kilsdonkbrug), Muziektent en Theepaviljoen;
- Bij de herinrichting van het openluchttheater wordt de relatie met de overige gebouwen op het muziekeiland, het theepaviljoen en het muziektent, betrokken;
- De mogelijkheid / wenselijkheid verkennen van het terugbrengen van een bomenplein waardoor er minder nadruk op het padenverloop ligt (conform het oorspronkelijke ontwerp van 5.1, 2, e ;
- Een open zichtrelatie met het park behouden en verbeteren, bestaande zichtlijnen openhouden.

4.1.2 “Historisch Casco Vondelpark”- renovatieplan 2008

Het Vondelpark is de uitkomst van 150 jaar ontwerp, beheer en gebruik. De ontwikkelingen in de lange duur van honderdvijftig jaar (de laagdynamische structuur) zijn bepalend voor de (historische) structuur, verschijningsvorm en cultuurhistorische betekenis van het park, waarzonder het park niet kan bestaan als beschermd monument. Zij vormen het casco of ‘skelet’ dat tot in al zijn onderdelen de drager is van de verschijningsvorm en de identiteit van het Vondelpark. Het casco bestaat uit vele onderdelen die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Het casco functioneert als eenheid en kan niet worden opgesplitst of uit elkaar worden getrokken.

Iedere voorgestelde nieuwe ingreep/functie, (nieuw) ontwerp en onderhoudsmaatregel dient te worden getoetst aan het historische casco en moet met argumenten worden onderbouwd. De toekomstige veranderingen en transformaties nemen het vastgestelde casco tot uitgangspunt. Uitgangspunt is dat deze hoogdynamische veranderingen (ingegeven door de zogeheten '*korte duur'*) in vorm en functie *altijd* getoetst dienen te worden aan het historisch casco. Van een aantasting van het historisch casco kan geen sprake zijn.

Bij iedere ingreep betreffende het ontwerp of beheer is het historische casco leidend en
wordt (mede daardoor) gestreefd naar duurzaamheid; deze twee beginselen verschaffen de afwegingen voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van iedere actie.

Bij nieuwe toevoegingen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen. Eigentijds is ook: een transformatie van principes uit het verleden van het park. Indien oorspronkelijk materiaal aanwezig is dient dit met zorg gebruikt te worden.

Aanbevelingen voortkomend uit "Casco Vondelpark" zijn:

- Het vastgesteld "Casco Vondelpark" uit 2008 is uitgangspunt voor nieuwe ingrepen (zie bijlage 1);
- Bij nieuwe toevoegingen / transformatie van gebouwen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen.

4.1.3 Kansenkaart Vondelpark 2018

De kansenkaart Vondelpark 2018 is een advies vanuit stakeholders die hun belangen hebben in het Vondelpark aan het bestuur van stadsdeel Zuid. Het geeft een overzicht van de belangrijkste ruimtelijke ambities en opgaven waar volgens stakeholders aan moet worden gewerkt. Daarbij is ook de input vanuit werksessies met experts meegenomen en hebben er verschillende schouwen plaatsgevonden om de plek en de problematiek beter te leren kennen. Uitgangspunt van het schouwen was om de gebruiksmogelijkheden te optimaliseren en de toenemende druk op de openbare ruimte en de omgeving te verzachten.

Aanbevelingen voortkomend uit de Kansenkaart Vondelpark zijn:

- De programmering van het VOLT en het muziekpaviljoen verbreden en spreiden over de seizoenen;
- De huisvesting van het VOLT verbeteren en multifunctioneel inrichten voor onder meer zitten, buurthuisfunctie, sport & spel;
- Een plek voor vrijwilligers integreren;
- De geluidsoverlast voor omwonenden zo veel mogelijk beperken.

4.1.4 Beheer park

Wensen vanuit beheer:

- Geen schade aan het park toevoegen door het gebruik voor evenementen;
- Het gebruik fysiek goed faciliteren, bij voorbeeld door goede fietsstallingsplekken aan te bieden ;
- Aandacht voor afvallogistiek;
- Aandacht voor riolering (geen schade aan persleiding);
- Technische randvoorwaarden voor bouwwerkzaamheden meegeven om schade aan het park te voorkomen.

4.2 Beleid

4.2.1 Het Juridisch Planologisch kader

Het openluchttheater heeft de bestemming “Openluchttheater” (Ot). Het openluchttheater en het omliggende gebied worden vernieuwd. Naast een overdekt podium en tribunes wordt een aantal bij het openluchttheater behorende gebouwtjes toegestaan. Het gaat om gebouwtjes die noodzakelijk zijn voor het houden van voorstellingen en concerten, zoals een ruimte voor artiesten, een opslagruimte, een (seizoensgebonden) horecavoorziening, een servicepunt (met een uitkijkpost voor politie) en openbare toiletten. De openbare toiletten zijn binnen het plangebied van dit bestemmingsplan toegestaan op grond van een algemene vrijstelling (zie de toelichting bij artikel 19 in hoofdstuk 6). De andere gebouwtjes passen binnen de bestemming “Openluchttheater” (Ot). Omdat de exacte situering van de gebouwtjes nu nog bestemmingsplan Vondelpark, toelichting niet vaststaat, zijn binnen het betreffende bestemmingsvlak geen bouwvlakken aangegeven. Wel zijn er in het voorschrift behorend bij de bestemming voorwaarden gesteld aan de maximum bouwhoogte en het maximum vloeroppervlak van de gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

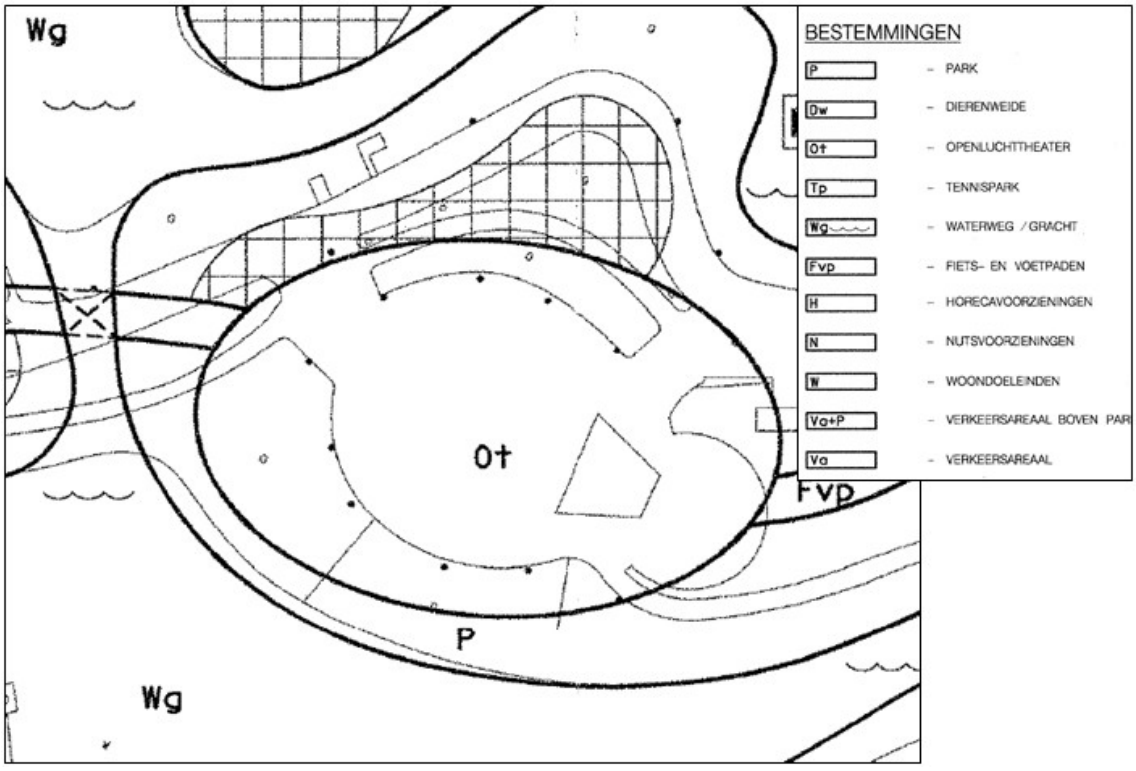

De ovaal in het bestemmingsplan is ook feitelijk aanwezig in het plangebied. Binnen deze ovaal zijn de gronden aangewezen voor “een openluchttheater met bijbehorende bouwwerken”, “groenvoorzieningen” en “fiets- en voetpaden”. Maximaal 30% van de in totaal 3085m2 van het plangebied mag worden bebouwd. De bebouwing mag dus niet meer bedragen dan 925m2, waarvan

- 500 m² tribune – 5 m hoog,
- 150 m² overdekt podium - 10 m hoog,
- 275 m² overige gebouwen – 6 m hoog.

Via de algemene vrijstellingen in artikel 19 van het bestemmingsplan is het tevens mogelijk om openbare toiletten aan te leggen met een maximum vloeroppervlak van 25 m² en kunnen de bouwhoogten met 1 meter worden overschreden.
De huidige seizoengebonden bouwwerken zijn tijdelijk vergund tot maximaal 2023 in afwachting van de ontwikkelingen tot de permanente invulling van het terrein. Verder dient bij het ontwerp rekening gehouden te worden met het feit dat het Vondelpark een Rijksmonument is. In de toelichting van bestemmingsplan staat hierover het volgende:

Bij de aanwijzing tot Rijksmonument zijn de volgende overwegingen aangegeven:
Het Vondelpark heeft een grote landschappelijke, cultuurhistorische en stedenbouwkundige
waarde:

- *Als eerste volkspark van Nederland;*
- *Vanwege de over het algemeen gaaf bewaarde aanleg in landschapsstijl, bestaande uit rij-, wandel- en ruiterpaden, waterpartijen met eilandjes en de weides;*
- *Vanwege de invloed op andere parken, zowel in Nederland als daarbuiten;*
- *Als (zelfs over de landsgrenzen) het bekendste park van Nederland;*
- *Vanwege een aantal in het park aanwezige gebouwen en sculpturen, bruggen en een deel van het omringende hekwerk met toegangen;*
- *Als één van de hoogtepunten uit het oeuvre van* 5.1, 2, e
- *Vanwege de stedenbouwkundige relatie met het zuidelijk van het Vondelpark gelegen Willemspark (het enige villapark in Amsterdam) en de niet los te koppelen relatie met een groot deel van de omringende randbebouwing.*

Het volume van de nieuwe inrichting dient dus te voldoen aan het bestemmingsplan, maar ook dient de nieuwe indeling inpasbaar te zijn qua cultuurhistorie.

4.2.2 Hoofdgroenstructuur
Het Vondelpark is gedefinieerd als Stadspark in de Hoofdgroenstructuur. Plannen in de Hoofdgroenstructuur vragen om een afgewogen oordeel. Om dit mogelijk te maken, is een deskundigenadvies geïntroduceerd, dat specifiek betrekking heeft op de inpasbaarheid van een initiatief. Hiertoe is de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC) ingesteld.

De TAC is samengesteld uit deskundigen op het gebied van landschapsarchitectuur, cultuurhistorie, ecologie, recreatie, beleving, stedenbouw, groenbeheer, sport, volkstuinen en natuur- en milieueducatie. Benoeming geschiedt door de gemeenteraad per collegeperiode.

De TAC toetst alle plannen van de stad die aan burgemeester en wethouders ter besluitvorming of ter advisering worden voorgelegd aan onderstaande beleidsregels voor de Hoofdgroenstructuur en adviseert burgemeester en wethouders, wanneer zij dit nodig acht.

In de structuurvisie zijn per groentype richtlijnen opgenomen. Het Vondelpark valt onder de richtlijnen van een stadspark.

Opgenomen richtlijnen in de structuurvisie voor een stadspark zijn:

- Inrichten op hoge bezoekersaantallen en hoge gebruiksintensiteit;
- Zo veel mogelijk voor divers gebruik inrichten zonder het groene karakter te verliezen;
- Zo min mogelijk verspreide dominante bebouwing;
- Maximaal 5 % verharding / bebouwing *(vergelijk met planologische mogelijkheden volgens BP*).

4.2.3 Evenementenbeleid / locatieprofiel
Richtlijnen volgen uit het evenementebeleid/locatieprofiel zijn:

- Het Vondelpark is géén evenementenpark;
- Er mogen parkgericht evenementen plaatsvinden bij voorkeur op het VOLT-terrein;
- Het aantal evenementen (exclusief exploitatie van het VOLT-terrein in de zomerseizoen):
    - 2 groot (groter dan 2000 bezoeker) = Koningsdag en Marathon
    - 4 middelgroot (kleiner dan 2.000 bezoekers)

4.2.4 Stad in balans
Door de vergroting en intensivering van het centrum-stedelijke gebied komen tal van parken en recreatieve waterpartijen centraler in de stad te liggen. Om aan de toenemende vraag naar stedelijk, recreatief groen en water te kunnen voldoen worden forse investeringen gepleegd in een aantal van deze parken en waterpartijen. Het gaat dan om onder meer het Rembrandtpark, het Vliegenbos, het Flevopark, de Sloterplas en het Sloterpark. Zij zullen net als het Vondelpark en het Westerpark steeds meer als belangrijke stedelijke ontmoetingsplekken gaan fungeren.

Richtlijnen volgend uit het beleidsstuk “Stad in Balans”:

- Spreiding drukte over de stad onder meer door aantrekkelijk maken van gebieden / parken buiten de ring: welke evenementen / welk gebruik vind(en) plaats in het Vondelpark in relatie tot andere parken, m.n. Rembrandtpark?

4.3 Ruimtelijk wensprogramma van Stichting VOLT

Podium: Totaal circa 100 m²

- Speelvlak totaal 100 m²;
- Vloerhoogte circa 1.10m / 1.20m;
- Trappen aan twee kanten + ramp;
- Permanente wandconstructie (geluidsisolerende werking).

Overkapping:
- Dakhoogte maximaal 10m;
- Voor- en achterkant minimaal 2 m uitstekend;
- Draagvermogen circa 4.000 kg (voor licht en geluid).

Onder het podium (bij voorkeur deels verdiept): Totaal circa 100 m²
- Repetitie- en cursusruimte van 10x10m met daglicht;
- Technische ruimte met krachtstroom aansluiting en dimmerkast, 2 m².

Opstallen ten behoeve van theaterfunctie: Totaal circa 185 m²
- Hoogte alle ruimtes circa 2,5m;
- Kantoorruimte min. 20 m² (beter 2 ruimtes à 15 m²);
- Keuken/pantry kantine circa 25 m²;
- 3 kleedkamers à circa 20 m²;
- Technische werkruimte circa 20 m²;
- Opslagruimte circa 40 m²;
- Privé douche/toilette/schoonmaakhok circa 18 m²;
- Backstage ruimte (onoverdekt) circa 75 m²;
- Mixpositie circa 4 m², circa 15 m voor het podium.

Gebouwen ten behoeve van horeca: Totaal circa 120 m²
- Werkruimte/bar/uitgifte 30 m²;
- Technische ruimte/koeling 18m²;
- Opslagruimte 20 m²;
- Binnenruimte voor publiek (tevens expositieruimte) circa 50 m²
- Terras op terrein circa 100 m²;
- Kiosk / informatiepunt(geheel jaar exploiteerbaar);
- Ingebouwde voorziening voor posters.

Openbare toiletvoorziening (geheel jaar exploiteerbaar):
- 6 heren en 6 dames toiletten (zoals huidige situatie);
- Invaliden voorziening;
- Schoonmaakhok met water.

Publiekscapaciteit: Totaal max. 500 m² (BP)
- Totale capaciteit 4.000 personen;
- Tribunes en vrije ruimte voor staanplaatsen of stoelen (500 stoelen).

5. **Uitgangspunten vernieuwing openluchttheater**

Uit bovenstaande onderzoeken, het beleid van de gemeente Amsterdam en de ruimtelijke wensen van de Stichting Vondelpark Openluchttheater/ 5.1, 2, e

5.1, 2, e volgen onderstaande wensen voor nieuwbouw en de inrichting van de openbare ruimte.

Wensen voor nieuwbouw:

- De theatervoorziening is zodanig vormgegeven dat meervoudig gebruik mogelijk is;
- Het gebouwde is van een hoge architectonische kwaliteit om aan te sluiten bij de hoogwaardige andere gebouwen in het park en draagt zo bij aan de cultuurhistorische en architectonische waarde van het Rijksmonument Vondelpark. Het is tevens open en vandaalbestendig;
- Het gebouwde is qua techniek en materialisering duurzaam en CO2-neutraal;
- Het gebouwde vormt een eenheid met de nieuw in te richten openbare ruimte en voegt daarmee een landschappelijke kwaliteit toe aan het Vondelpark;
- In het gebouwde worden een aantal permanente publieksvoorzieningen opgenomen zoals een EHBOpost, ruimte voor vrijwilligers en toiletten eventueel in combinatie met sportfaciliteiten zoals kluisjes.

Wensen voor de inrichting van de openbare ruimte:

- Het terrein is openbare ruimte en vervult naast de theaterbestemming ook een recreatieve rol. Het is multifunctioneel en uitnodigend ingericht voor diverse activiteiten ook buiten het theaterseizoen bijvoorbeeld sport- en buurtactiviteiten;
- De inrichting van het terrein, inclusief het gebouwde, ondersteunt het open karakter van het openluchttheater;
- Zichtlijnen naar het park worden open gehouden;
- De inrichting ondersteunt de relatie met het muziekpaviljoen en het theehuis;
- De groenstructuur past in de parkcompositie en draagt ook bij aan geluidsreductie naar de omliggende omgeving;
- De inrichting is goed bereikbaar voor nood- en hulpdiensten en wordt afgestemd met de politie, brandweer en ambulancedienst;
- De inrichting is afgestemd op de veiligheid van de bezoekers zodat bijvoorbeeld bij drukbezochte acts het publiek niet naar het podium gedrukt wordt;
- De inrichting voorziet in goede en compacte fietsparkeermogelijkheden;
- Het terrein is goed te beheren;
- De inrichting is open en sociaal veilig zonder onoverzichtelijke hoeken;
- De inrichting en ontsluiting van het terrein is er op afgestemd om overlast voor het park door de voorstellingen en gemotoriseerd verkeer bij op- en afbouw te minimaliseren.

6. Variantenstudie

Afhankelijk van onder meer de financiële middelen, de visie op het park en de toekomstige betekenis van het openluchttheater kan gekozen worden voor verschillende varianten. Deze gaan van alleen herstel van de bestaande kap tot geheel nieuwbouw van alle onderdelen in een semipermanente of geheel permanente opzet. Hieronder zijn drie principiële varianten geschetst en bekeken op de voor- en nadelen.

Variant 1: Herstel of transformatie van de bestaande kap
Deze variant gaat uit van een minimale investering voor alleen noodzakelijke restauratie en aanpassingen. De kap van het podium wordt hersteld. Losse bouwwerken en de containers worden na de theaterseizoen uit het park verwijderd.

Voordelen:
- Minimale investeringskosten
- De permanente bebouwing is minimaal;
- Buiten de theaterseizoen is de locatie zo veel mogelijk open;
- De openbare ruimte komt na het seizoen geheel beschikbaar voor ander gebruik.

Nadelen:
- Er wordt weinig extra kwaliteit toegevoegd aan het park;
- Voor tijdelijke voorzieningen (tribunes en andere losse bouwwerken inclusief de containers) is een opslagplek nodig;
- Elk jaar is veel op- en afbouwwerk nodig waardoor het park extra belast wordt;
- Er zijn hoge, jaarlijks terugkerende kosten voor op- en afbouw;
- Er wordt geen extra gebruikskwaliteit toegevoegd aan het park.

Variant 2: Tijdelijke sfeer behouden
In deze variant wordt een keuze gemaakt voor nieuwbouw van alle voorzieningen waarbij een deel permanente bebouwing is en een deel na het theaterseizoen weer afgebouwd wordt.
De permanente bebouwing bestaat uit:
- Een overdekt podium met mogelijk daaronder (half verdiept) een repetitieruimte;
- Bijgebouwen achter het podium voor kleedruimtes, opslag, eventueel een klein kantoor et cetera;
- Een multifunctionele ruimte voor onder meer EHBO en vrijwilligers;
- Openbare toiletten.

De tribunes en het uitgiftepunt van de horeca zijn seizoengebonden gebouwen, zoals nu, en worden na het seizoen opgeborgen in een opslag op het terrein.

Voordeel:

- De tijdelijke en “luchtige” festival-sfeer en de openheid van de locatie buiten het theaterseizoen blijft behouden;
- De verharde vlakte voor het podium is buiten het theaterseizoen open en bruikbaar voor diverse (sport-)activiteiten;
- De permanente gebouwen zijn beperkt waardoor deze variant een minder permanente ingreep in het historische park vormt;

Nadeel:

- Er blijft een jaarlijks terugkerende overlast door op- en afbouw van de tribunes en horeca-uitgiftepunt bestaan;
- De mogelijkheden voor een zeer hoge kwaliteit van de opstallen en samenhang tussen de permanente en de tijdelijke bouwwerken zijn beperkt ;
- Buiten het theaterseizoen is er alleen beperkt gebouwde ruimte beschikbaar voor andere (buurt-) functies.

Variant 3: Permanente bebouwing openluchttheater

In deze variant wordt het openluchttheater met alle voorzieningen als permanent bebouwing uitgevoerd. Hierbij kan gekozen worden voor of een luchtige, eigentijdse constructie of voor het letterlijk inpassing / inschuiven in het groen in de vorm van een amfitheater in een heuvel.

Voordeel:

- In een permanente oplossing kan er maximaal gebruik gemaakt worden van de kans om een hoogwaardige architectuur in één samenhangend ensemble te realiseren, een nieuwe “parel”;
- Het gebouwde kan op de best mogelijke manier ingepast worden op deze locatie in het park en de samenhang tussen gebouwen en de inrichting van het terrein kan optimaal vorm gegeven worden;
- Daarbij is de grootste mate van duurzaamheid mogelijk;
- Doordat er geen regelmatige op- en afbouwwerkzaamheden nodig zijn wordt het park ontzien van terugkerende extra belasting;
- Er bestaan meer mogelijkheden voor flexibel gebruik van alle gebouwen, ook buiten het theaterseizoen;
- De permanente tribunes kunnen optimaal gebruikt worden om de geluidsoverlast voor het park en de omgeving door activiteiten tijdens en buiten het theaterseizoen te beperken.

Nadeel:

- De variant betekent een permanent en groter ingreep in het historische park;
- Eventuele toevoeging meer permanente bebouwing kan in strijd zijn met doel HGS om zo weinig mogelijk bebouwing in het park te realiseren
- Er zijn hogere kosten voor de gemeente met deze variant gemoeid.

Ruimtelijke studie

In een ruimtelijke studie (zie bijlage) zijn de kwaliteiten en de knelpunten van het huidige openluchttheater onderzocht en verschillende mogelijkheden voor de inpassing van een vernieuwd openluchttheater op deze locatie. Hierin zijn verschillende vormen voor een podium met tribunes onderzocht en verschillende mogelijkheden voor tijdelijke en permanente tribunes en combinaties hiervan, zie hieronder de variant “cirkel”.
Daarnaast is een aantal referenties van historische en hedendaagse openluchttheaters aangegeven.

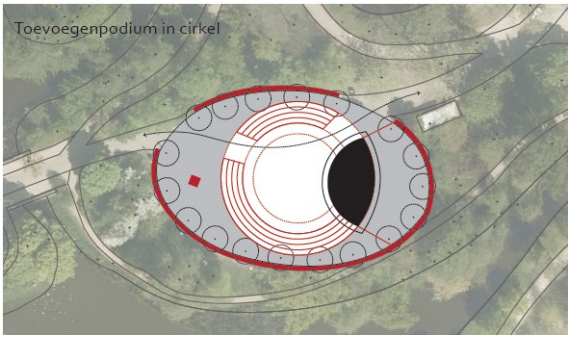

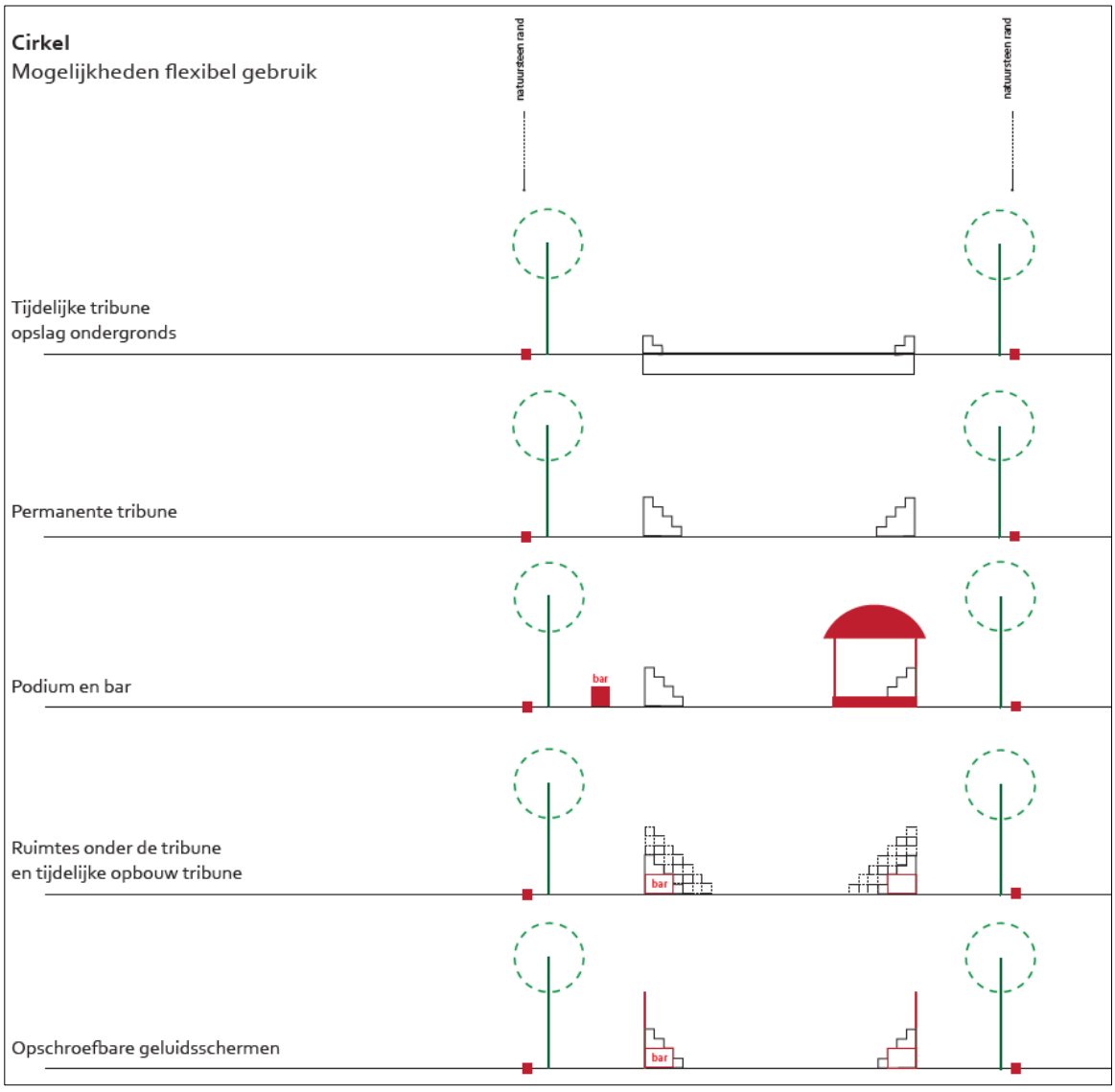

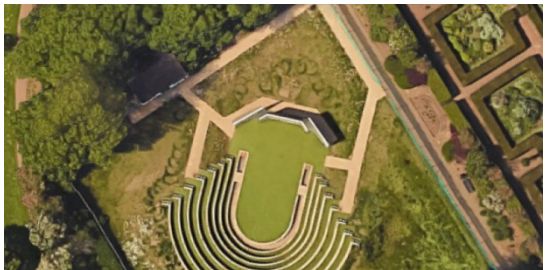

7. Vervolgtraject

Het vervolgproces bestaat uit het advies om de ambtelijke rollen, taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van het VOLT vast te leggen, waarbij de verantwoordelijkheid voor het VOLT op de juiste plaats in de ambtelijke organisatie wordt belegd. Verder is het advies om volledig eigenaar te worden van het VOLT en een huurcontract op te stellen met de huidige exploitant voor de duur van het Kunstenplan (tot 2021). Hierdoor wordt duidelijkheid geschapen over het eigendom van de voorziening, het beheer en de voorwaarden waaronder het VOLT kan worden gebruikt. Hierna kan het proces starten om het VOLT op te knappen of te vernieuwen met als uitgangspunt dat de gemeente Amsterdam volledig eigenaar blijft van het VOLT.

Bijlage 1:

Historisch Casco Vondelpark

Opgesteld door:
Drs. 5.1, 2, e en dr. 5.1, 2, e
Oktober 2007

1. Casco

Het Vondelpark is de uitkomst van 150 jaar ontwerp, beheer en gebruik. De ontwikkelingen in de lange duur van honderdvijftig jaar (de laagdynamische structuur) zijn bepalend voor de (historische) structuur, verschijningsvorm en cultuurhistorische betekenis van het park, waarzonder het park niet kan bestaan als beschermd monument.
Zij vormen het casco of 'skelet' dat tot in al zijn onderdelen qua idee en fysiek de drager is van de verschijningsvorm en de identiteit van het Vondelpark. Het casco bestaat uit vele onderdelen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het casco functioneert als eenheid en kan niet opgesplitst of uit elkaar getrokken worden.

Iedere voorgestelde nieuwe ingreep/functie, (nieuw) ontwerp en onderhoudsmaatregel dient getoetst aan het historische casco en met argumenten onderbouwd. De toekomstige veranderingen en transformaties nemen het vastgestelde casco tot uitgangspunt.
Uitgangspunt is dat deze hoogdynamische veranderingen (ingegeven door de zogeheten '*korte duur*') in vorm en functie *altijd* getoetst dienen te worden aan het historisch casco.
Van een aantasting van het historisch casco kan geen sprake zijn.

2. Dynamiek

Ontwerpen aan het historische park is tweeledig. De volgende aspecten behoren altijd in onderlinge samenhang te worden opgevat:

1. ten behoeve van de lange duur: het vasthouden en versterken van het historisch casco, zowel in hoofdlijnen als details, eventueel door middel van reconstructie /restauratie /aanvulling

2. ten behoeve van de korte duur: het ontwerpen van vormen en functies die de uitkomst zijn van nieuwe behoeften; dit zal vaak het ontwerpen van nieuwe details binnen het historisch casco betreffen.

Vernieuwingen kunnen derhalve het casco zelf betreffen of aanvullingen zijn binnen het casco; ze kunnen alleen op basis van onderbouwde argumenten en overwegingen tot stand komen; ze dienen van hoge kwaliteit te zijn. Indien in zeldzame gevallen het casco dient aangepast, dan kan dit alleen plaatsvinden vanuit het idioom van het casco zelf en dient het op dusdanige wijze opgevat dat het een meerwaarde voor het totaal oplevert.

Het is van belang dat maatregelen, ingrepen, beheer en onderhoud zowel op lange als korte termijn in overeenstemming zijn met een duurzaam casco.

Het historisch casco van het Vondelpark wordt bepaald

- door een bodem van laagveen en een hoge grondwaterstand. Deze bodem is problematisch voor een park als het Vondelpark.
- door de hoofdstructuur van het park die bestaat uit een langwerpige, min of meer rechthoekige kavel met een oriëntering in zuidwestelijk - noordoostelijke richting. De grenzen worden grotendeels gevormd door een dichte parkwand met daarachter een hekwerk; voor een vijfde deel vormt een vijverpartij de grens van het park.
- door de aanleg (in een viertal fasen) als stadspark in de periode 1865-1875, gevolgd door een aantal ingrijpende, deels karakteristieke, renovaties en aanpassingen in de 20ste eeuw. Samen vormen zij een historische en ruimtelijke eenheid.
- door de ligging in een stedelijke context. Stad en park beïnvloeden elkaar voortdurend, wederzijds en diepgaand. Dit heeft een grote variatie aan wanden, ingangen, paden, routes, zichtlijnen en gebruik tot gevolg.
- door het gegeven dat zich binnen de parkwanden een landschappelijk aangelegd rij- en wandelpark uitstrekt dat doorsneden wordt door een wegennet dat bestaat uit hoofdroutes en een netwerk van wandelpaden. Het wegen- en padennetwerk geeft gelegenheid tot een beweging die de ruimtelijkheid, de belijningen, bosschages, weilanden, graszones, zichtlijnen en vijvers openbaart.
- door het werk van 5.1, 2, e en 5.1, 2, e als basis; aangevuld, veranderd, getransformeerd, en bewerkt door opeenvolgende generaties landschapsarchitecten, architecten, beheerders.
- door de gelaagde historische compositie die op verschillende plekken telkens anders tot ons spreekt, maar altijd als *één* ruimtelijk geheel moet worden gezien.
- door de schepping van een natuurruimte die illusoir van karakter is maar ervaren wordt als feitelijke werkelijkheid; toch staat het park ver af van een natuurlijke situatie, het is een culturele schepping ten behoeve van het gebruik én de beleving van de natuurlijke illusie in de stad.
- door het regisseren van de natuur; van plek tot plek is er telkens sprake van een intieme dialoog tussen natuurlijke materialen en ontwerpvisie die resulteert in een uniek samengaan van de twee en daardoor tot voor de verschillende plekken unieke ensembles leidt.
- door verbeeldingkracht, die telkens wordt bereikt door intense aandacht voor zowel de grote lijnen als het detail.
- door het gegeven dat parkwand, padenverloop, lanenstructuur, open en dichte ruimten (water, beplantingen en gras) in onderlinge relatie tot elkaar staan; ieder van deze onderdelen kent zijn eigen compositie, vormgeving en daardoor atmosfeer.
- door het gebruik van aarde, water en beplantingen als de driedimensionale bouwstenen volgens een landschappelijke, naturalistische visie en ontwerp.
- door de boomgroepen, heestergroepen, bloemperken, gazons, waterpartijen en waterlopen en paden die de fysieke en esthetische uitkomst zijn van het beeldende ontwerp.

- door het vegetatieve materiaal dat, met inbegrip van de cyclus van groei, verval en vervanging, een van de grote constanten is in het casco; rijkdom aan botanische verscheidenheid is een primair ontwerpprincipe.
- door gebouwde elementen als gebouwen, bruggen, hekwerken en andere unica; als parksieraden vormen zij belangrijke, subtiele, elementen in de parkruimte; ze hebben hun vaste plek, eigen identiteit en betekenis in de algehele compositie, spelen hun eigen rol in het historisch casco en worden altijd in relatie met de groene omgeving beschouwd.
- het repetitief meubilair (zoals banken, lantaarns, voethekjes, prullenbakken, enz.) is in principe onderdeel van het historisch casco, één dat zich bij voortduring vernieuwt. Het voegt zich in, en is ondergeschikt aan de parkcompositie;

Omgang met het casco of raamwerk

*** Uitgangspunten bij planvorming en beheer:**

Bij iedere ingreep betreffende ontwerp of beheer is het historische casco leidend en
wordt (mede daardoor) gestreefd naar duurzaamheid; deze twee beginselen verschaffen de afwegingen voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van iedere actie.

Het masterplan omschrijft de ingrepen in het Vondelpark als een *renovatie*, waaronder verstaan wordt een proces waarin herstel en vernieuwing continu worden afgewogen. Daarbij doen zich telkens de volgende opties voor, al dan in combinatie met elkaar:

- reconstructie (iets terug brengen wat er niet meer is)
- restauratie (aanvullen wat nog maar gedeeltelijk aanwezig is)
- herstel (van een bestaande toestand)
- transformatie (met het bestaande iets nieuws maken)
- vernieuwing (iets geheel nieuws maken)

Bij nieuwe toevoegingen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen. Eigentijds is ook: een transformatie van principes uit het verleden van het park. Indien oorspronkelijk materiaal aanwezig is dient dit met zorg gebruikt te worden.

*** Handgrepen bij planvorming en beheer**:

- bij ontwerp, herontwerp en beheer van het park dienen de bovenstaande zestien punten altijd in acht genomen te worden; voorstellen dienen getoetst aan deze punten en beredeneerd te worden;
- studiemateriaal ligt geborgen in de vele rapporten en historische onderzoeken die ten behoeve van het Vondelpark zijn gemaakt, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van beplantingen, parksieraden en parkmeubilair (2007); van belang is ook de redengevende omschrijving van het Rijksmonument Vondelpark (RDMZ, 1996).
- in voorkomende gevallen dient aanvullend historisch onderzoek gedaan

- aan het historisch casco wezensvreemde concepten op te leggen dient absoluut vermeden te worden;
- onthouding is ook een ontwerpfilosofie; dat geldt ook voor het in ogenschouw nemen van de beperking van en de limiet aan mogelijkheden;
- gebruik van het Vondelpark mag niet leiden tot een structurele aantasting van het historisch casco.

*** Toetsing bij planvorming en beheer:**

Voorstellen dienen altijd getoetst door een begeleidingscommissie.